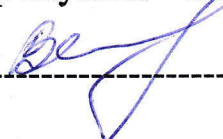


МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
ННІ «Донецька державна музична академія імені С.С. Прокоф'єва»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор науково – навчального інституту


----- Валерій Марченко

28 вересня 2023 року

Робоча програма з дисципліни
ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО АКАДЕМІЧНОГО ТАНЦЮ

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
галузі знань 02 Культура і мистецтво
за спеціальністю 024 Хореографія
Освітня програма «*ХОРЕОГРАФІЯ*»
Форма навчання - денна

Робоча програма «*Теорія та методика викладання українського танцю*» - для здобувачів вищої освіти.

Розробники: Попович Л.Ю. – доцент, викладач кафедри хореографії та вокального мистецтва.
Фандера Р.В. – магістр хореографії, викладач українського танцю.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри хореографії та вокального мистецтва.
Протокол № 1 від 28. 09. 2023 року.

Завідувач кафедри хореографії
та вокального мистецтва



Людмила ПОПОВИЧ

Анотація навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна включена до навчального плану підготовки бакалаврів та є частиною циклу професійної підготовки, а також має міждисциплінарний характер, утворюючи сталі зв'язки з іншими фаховими дисциплінами.

«Теорія та методика викладання українського академічного танцю» – одна з найдавніших сторінок українського мистецтва. Український широко розкриває українське танцювальне мистецтво. Ця дисципліна, яка разом з іншими дисциплінами віднесена до числа циклу професійної першого освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» і забезпечує виховання комплексу компетентностей студента. Як майбутні викладачі фахових дисциплін, балетмейстери, артисти, студенти здобувають ґрунтовну хореографічну освіту, засвоюючи різні напрями хореографічного мистецтва, стильові особливості різних танцювальних народів.

1. Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія та методика викладання українського академічного танцю» є:

- підготовка фахівців за освітнім рівнем бакалавр відповідно до державних стандартів, встановлених освітньо-професійною характеристикою та освітньо-професійною програмою підготовки спеціалістів вищезазначеного фахового спрямування.
- всебічне вивчення українського народного танцю, його лексики, різноманітності, композиційного вирішення, формування практичних навичок та умінь сценічного виконання та викладання даної дисципліни.

1.1 Основними завданнями є:

- вивчення теоретичної основи українського танцю, оволодіння лексикою українського народного танцю, характерною манерою і стилем виконання, притаманним різним регіонам України, засвоєння методики викладання предмету;
- ознайомити студентів з хореографічним мистецтвом України;
- поглибити у студентів знання про народно-сценічні танці притаманні різним регіонам України;
- удосконалити віртуозне виконання техніки.

1.2 Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:

- особливості танцювальних рухів, манери і композиції, притаманні різним регіонам України;
- методику побудови і проведення уроку з українського народно-сценічного танцю;
- особливості підбору музичного оформлення для уроків українського народно-сценічного танцю;
- основні позиції рук та ніг притаманні різним регіонам України;
- теоретичний матеріал з історії народно-сценічних зразків українського хореографічного мистецтва.

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Теорія та методика викладання українського академічного танцю» студент повинен уміти:

- виконувати тренувальні вправи біля станка і на середині залу в характері українського народного танцю;
- створювати танцювальні комбінації з використанням рухів українського танцю з різних регіонів України;
- аналізувати та систематизувати теоретичні та практичні навички при опануванні прийомів та методів викладання української танців.

1.3 Результатами (компетенціями) вивчення дисципліни є:

- застосовувати отримані знання у професійній діяльності;
- емоційно, пластично, виконати хореографічну вправу, комбінацію, урок з українського танцю;
- правильно аналізувати, відчувати музичний матеріал для виконання рухів, вправ, комбінацій з українського танцю;
- володіти методикою виконання рухів та вправ українського танцю;

- виконувати танцювальні елементи танців різних регіонів України в чистому вигляді та в комбінаціях;
- складати комбінації вправ екзерсису біля станка та на середині залу;
- підбирати відповідний музичний матеріал до вправ тренажу складати конспект;
- використовувати оптимальні засоби, методики, спрямовані на удосконалення професійної діяльності, підвищення особистісного рівня володіння фахом;
- аналізувати результати педагогічної, асистентсько-балетмейстерської, виконавської, організаційної діяльності;
- відтворювати запропонований хореографом текст, застосовувати різноманітні танцювальні техніки, забезпечуючи професійний рівень виконання, емоційну та акторську виразність;
- здійснювати пошук різноманітних підходів до формування і розвитку творчої особистості.

2. *Методи навчання*

При вивченні матеріалу курсу використовуються різні методи занять:

- пояснювально-ілюстративний метод;
- пошукові (самостійне опрацювання матеріалу);
- пояснювальний метод викладання;
- словесні методи навчання: бесіда, пояснення;
- наочні методи навчання: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

3. *Загальна трудомісткість дисципліни (9 кредитів), та види навчальної роботи.*

Види навчальної роботи.	Трудомісткість (години)	Розподіл по семестрах (години)		
		1	2	3
Загальна трудомісткість дисципліни	270	90	90	90
Практичні заняття	90	30	30	30
Самостійна робота	180	60	60	60
Форма поточного контролю		залік	залік	екзамен

4. *Зміст програми навчальної дисципліни.*

4.1 *Зміст дисципліни (модуля), структурований за темами (розділами) із зазначенням кожної теми.*

№	Найменування модулів та тем:	№ Семестру	Об'єм у годинах (всього)	Практичні заняття	Самостійна робота.
		1,2,3	270	90	180
1	Змістовий модуль 1. Предмет і завдання курсу, класифікація та характеристика українських танців.	1,2		34	68
	<i>Тема 1. Український народно-сценічний танець і</i>			2	4

	основи закономірності його розвитку. Жанровий і тематичний поділ українських народних танців.				
	<i>Тема 2. Павло Вірський – реформатор української сценічної хореографії.</i>			2	4
	<i>Тема 3. Побудова уроку з українського академічного танцю. Характерні особливості рухів українського танцю.</i>			30	60
2	Змістовий модуль 2. Танцювальне мистецтво регіонів України. Локальний і національний колорит хореографії.	1.2.3		56	112
	<i>Тема 1. Танцювальне мистецтво Центральної України.</i> Набуття навичок виконання комбінацій та вправ в характері українських танців			14	28
	<i>Тема 2. Танцювальне мистецтво Західної України.</i> Набуття навичок виконання комбінацій та вправ в характері українських танців Західної України.			14	28
	<i>Тема 3. Танцювальне мистецтво Полісся та Поділля.</i> Характерні особливості танців Полісся та Поділля.			14	28
	<i>Тема 4. Танцювальне мистецтво Покуття та Волині.</i> Характерні особливості танців Покуття та Волині.			14	28

4.2. Зміст розділів дисципліни.

Змістовий модуль 1.

Предмет і завдання курсу, класифікація та характеристика українських танців.

Тема 1. Український народно-сценічний танець і основи закономірності його розвитку. Жанровий і тематичний поділ українських народних танців.

Тема 2. Павло Вірський – реформатор української сценічної хореографії.

Основні дати з життя українського балетмейстера. Навчання, перші кроки постановочної діяльності. Відомі мініатюри П. Вірського та різноманітність характерів, персонажів та тематики. Вклад П.Вірського в розвиток українського народно-сценічного танцю.

Тема 3. Побудова уроку з українського народно-сценічного танцю.

Порядок вправ біля станка. Урок на основі тренувальних вправ біля станка в українському характері. Схема побудови, нарощування складності, конкретизація завдань. Методика виконання елементів українського танцю на середині залу. Основні принципи послідовності вправ біля станка: від простих рухів до складних; контрастне

чергування рухів – повільних і швидких, дрібних, гострих і широких, рухів на присідання з рухами на витягнутих ногах. Побудова вправ і комбінацій біля станка відповідно до хореографічного матеріалу, який вивчається на середині залу, з метою засвоєння технічно складних рухів і вироблення більш впевненої манери їх виконання на середині зали.

Назви вправ біля станка: напівприсідання та глибокі присідання (Plie); вправи на розвиток рухливості стопи, маленькі кидки, каблучні вправи (Battement tendu); коло ногою по підлозі (Rond de jambe par terre); низькі та високі розвороти ноги (Battement fondu); підготовка до «вірвовочки» та «вірвовочка», повороти стопи («змійка» – pas tortille та «штопор»); м'яке та різке відкривання ноги на 90°. (Battement developpe); вправи на вистукування; великі кидки (Grand battement jete); піднімання на півпальці (Relevè), розтяжки, перегинання корпусу (Port de bras) та підготовчі рухи до складних технічних.

Підготовка до вивчення танцювальних рухів та комбінацій на середині залу.

Характерні особливості рухів українського танцю. Набуття навичок виконання комбінацій та вправ в характері українських танців різних регіонів України.

Вправи на середині залу: набуття навичок виконання технічно-трюкової частини уроку для чоловіків:

- присядки: повзунець, присядки – розніжки, присядки-закладки, підсічка, «млинок»;
- тинок: великий та з обертом навколо себе, з угинанням;
- «голубець»: високий (кабріоль), низький з просуванням по колу;
- підготовка до стрибка «бедуїнський»;
- основні положення ніг, рук, корпусу, голови, положення в парах, повороти та оберти на місці та з просуванням;
- методика виконання танцювальних кроків, бігів;
- обертас;
- поворот з переступанням з ноги на ногу;
- оберти на півпальцях за 1-ю прямою позицією ніг;
- оберти на 360° в одному темпі на одній нозі;
- оберти на півпальцях обох ніг «млинчики»;
- оберти на каблук однієї ноги за 1-ю прямою позицією;
- веретено;
- присядки;
- тинок;
- «голубець»;
- підготовка до стрибка «бедуїнський»;
- методика виконання танцювальних кроків, бігів;
- методика виконання присядок, повзунців;

Змістовий модуль 2.

Танцювальне мистецтво регіонів України.

Тема 1. Танцювальне мистецтво Центральної України.

Основні положення рук, ніг, корпусу і голови в танцях Центральної України. Основні танцювальні кроки, танцювальний біг, тинки та інші рухи. Технічно складні чоловічі трюки та жіночі оберти в танцях Центральної України. Чоловічі трюки (партерні та повітряні), які характерні для танцю «Гопак». Постановка танцювального етюд з танцю «Гопак» або «Козачок».

Тема 2. Танцювальне мистецтво Західної України.

Набуття навичок виконання комбінацій та вправ в характері українських танців Західної України. Основні рухи гуцульських танців: положення рук, голови, корпусу; танцювальні кроки і біг; рухи на місці: тропітки, переступання, гайдуки; оберти. Основні рухи танців «Аркан», «Півторак», та ін.. Танцювальна композиція «Гуцулочка».

Тема 3. Танцювальне мистецтво Полісся та Поділля.

Характерні особливості танців Полісся та Поділля. Основні положення рук, корпусу, голови. Своєрідність лексики та композиції. Поєднання рук в парі, масі. Характер і манера виконання. Основні рухи поліських танців «Ойра», «Поліська кадрили», «Поліська топотуха». Основні рухи подільських танців «Кривуляк», «Василечки», «Подільська полька».

Тема 4. Танцювальне мистецтво Покуття та Волині.

Характерні особливості танців Покуття та Волині. Основні положення рук, корпусу, голови. Своєрідність лексики та композиції. Поєднання рук в парі, масі. Характер манера виконання. Основні рухи покутських танців «Голубка», «Чепурненька», «Варварка». Основні рухи волинських танців «Крутях», «Буянський скакунець», «Волинська полька».

5. Самостійна робота студентів полягає у таких вимогах виконання завдань з предмету:

- закріплення пройденого танцювального матеріалу з предмета «Теорія та методика викладання українського академічного танцю» (вміти виконати танцювальний матеріал, знати термінологію та методику виконання рухів);
- аналіз та робота над помилками провчених рухів біля верстата та на середині зали
- робота над координацією рухів, комбінацій, розгорнутих танцювальних фрагментів та узгодженість їх виконання з музичним матеріалом;
- закріплення методики розучених рухів біля верстата та на середині зали (специфіка освоєння та повторення пройденого матеріалу);
- робота над простими та складними елементами та комбінаціями українського академічного танцю;
- робота над виразними засобами: (характером, манерою, емоційністю, виразністю виконання рухів українського академічного танцю);
- аналіз основних рухів, що виконуються біля верстата та на середині зали (виділення головного та другорядного в танцювальній комбінації);
- самостійне освоєння характеру та манери виконання рухів у танці, закріплення основних положень рук, а також положень рук у парі та в ансамблі;
- самостійний аналіз музичного супроводу виконуваних рухів у верстата та на середині зали;
- самостійна робота студента у бібліотеці зі спеціальною літературою з українського танцю;
- Весь комплекс вимог до самостійної роботи студента спрямовано додаткове освоєння пройденого на навчальних заняттях матеріалу та націлений на виявлення індивідуальних якостей виконавської та педагогічної майстерності.

6. Требования к практическим занятиям.

Дисципліна «Теорія та методика викладання українського академічного танцю» практичні заняття, робота в яких будується за технологією тренінгу. Вона спрямована на виховання гармонійної особистості та формування широкого діапазону пластичних та хореографічних можливостей педагога-балетмейстера у сфері професійної діяльності. Курс навчання дисципліні будується за принципом «від простого до складного» та послідовно формує навички та вміння, так що перепустка у вивченні однієї з тем виявить слабкість володіння наступними, що вимагає від студента системності, працездатності та відсутності прогулів. Студент в результаті освоєння цієї дисципліни, повинен не тільки вміти самостійно розробляти та ставити різні хореографічні комбінації, але він також повинен вміти самостійно їх відрепетирувати та довести до найвищого рівня виконання. Для занять дисципліною потрібен зручний, легкий практичний одяг та взуття танцювального зразка (конкретні рекомендації дає викладач дисципліни).

7. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання.

Програмні результати навчання, згідно з освітньо-професійною програмою підготовки бакалаврів згаданої навчальної дисципліни, включають:

- використовувати фахову термінологію, обговорювати факти та фахові матеріали зрозумілою і чіткою мовою, застосовувати це в презентаціях;
- відповідально та свідомо ставитися до виконуваної роботи, самостійно приймати рішення, досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики;
- вміти адекватно сприймати критику і знаходити відповідні шляхи реагування на неї, критично оцінювати власну діяльність та її результати;
- обирати, аналізувати та інтерпретувати художній твір для показу, самостійно обирати критерії для його оцінки;
- створювати власний авторський продукт у різних видах і жанрах хореографічного мистецтва з використанням автентичних вітчизняних матеріалів;
- вміти відповідними художніми засобами відтворювати креативний задум при реалізації сценічного твору (проекту);
- демонструвати володіння методами виконання фахових дисциплін.
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність застосовувати на практиці знання, навички та уміння, набуті у результаті навчання.

8. Проміжна атестація – процедура, що проводиться під час заліково-екзаменаційної сесії з метою оцінки якості освоєння учнями дисципліни на певному етапі. Проміжна атестація студентів передбачає перевірку компетенцій, і навіть рівня засвоєння пройденого матеріалу.

Процедура заліку.

Проміжний контроль знань проводиться у вигляді показу хореографічних композицій з українського академічного танцю малої форми відповідно до завдання педагога. Оцінка проводиться по 2-х бальній шкалою.

"Зараховано". Виставляється учню, який показав повне оволодіння композицією українського академічного танцю, який продемонстрував професійну грамотність та знання методики з невеликими похибками та шорсткістю.

"Не зараховано". Виставляється учню, який не виконав програму дисципліни. У разі отримання оцінки «Не зараховано» учень має право перездати залік у порядку.

Процедура екзамену.

Умови допуску до підсумкового екзамену:

- Відсутність заборгованості з практичних занять;
- Позитивні бали за практичні та самостійні роботи.

Форма проведення екзамену – практичний показ.

Проміжний контроль знань проводиться у вигляді показу хореографічних комбінацій відповідно до завдання педагога. Оцінка виробляється за 100-бальною шкалою.

8.1 Шкала оцінювання: національна та ЄКТС.

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
75-79	C		
66-74	D	задовільно	
60-65	E		

30-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8.2 Критерії та шкала оцінювання:

«Відмінно» (90-100 балів)- Виставляється студенту, який показав знання українського академічного танцю відповідно до програми навчання, продемонстрував професійну грамотність та відповідність методиці виконання.

«Добре» (80-89 балів)- Виставляється студенту, який показав знання українського академічного танцю відповідно до програми навчання, продемонстрував професійну грамотність та відповідність методиці виконання з невеликими похибками.

«Добре» (75-79 балів) -

«Задовільно» (66-74 балу)- Виставляється студенту, який показав знання українського академічного танцю відповідно до програми навчання, продемонстрував професійну грамотність та відповідність методиці зі значними похибками та шорсткістю.

«Задовільно» (60-65 балів)- Виставляється студенту, який показав мінімально можливий допустимий рівень знань навчально-програмного матеріалу, не орієнтується в значній більшості понять та категорій.

«Незадовільно» (30-59 балів)- Виставляється студенту, який не виконав програму дисципліни, не володіє об'ємом знань обсязі, що не задовольняє мінімально-необхідному навчально-програмного матеріалу з курсу, але студент має право перекласти іспит у встановленому порядку.

«Незадовільно» (0-29 балів) – Виставляється студенту, який володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів і потребує повторного вивчення курсу навчальної дисципліни.

9. Матеріально-технічне забезпечення дисципліни.

Хореографічні зали відповідають технічним та хореографічним нормам, обладнані навчальними хореографічними станками та дзеркалами.

В наявності музичні інструменти (фортепіано) -технічні засоби для програвання музичного матеріалу, магнітофони, аудіо-програвачі, телевізор для відтворення відеозаписів.

Зали добре опалювані, світлі, провітрювані. Підлога професійна (лінолеум).

10. Політика курсу.

В процесі навчання студент повинен:

- систематично відвідувати практичні та індивідуальні заняття;
- обов'язково мати відповідну тренувальну форму та взуття;
- відпрацьовувати поданий матеріал на заняттях і позаурочний час;
- добросовісно виконувати завдання самостійного опрацювання;
- постійно підвищувати свою виконавську майстерність;
- використовувати новітні методики навчання для покращення рівня хореографічної підготовки.

У разі відсутності студента на занятті передбачено відповідний порядок відпрацювання пропущених годин. Студент, який допустив пропуск заняття, зобов'язаний після виходу на навчання подати на кафедру дані щодо причин пропуску. Відпрацювання пропущених занять виконується у повному обсязі за індивідуальним графіком, погодженим із завідувачем кафедри та викладачем.

11. Рекомендована література

1. Основна література

2. Антипова І. Танці Поділля. – К., 1971.
3. Боримська Г. Самоцвіти українського танцю. – К.: Мистецтво, 1974.
4. Балог К. Мої роси і зорі. Закарпатське видавництво, 1989.
5. Василенко К. Лексика українського народно-сценічного танцю. -К., 1986.
6. Вірський П. У вихорі танцю. / Вип.1. – К.: Мистецтво,1977.
7. Верховинець В.М. Теорія українського народного танцю. - К., 1990.
8. Герасимчук Р. Гуцульські танці. - Л., 1979.
9. Гуменюк А. Українські народні танці. – К., 1969. 12
10. Зубатов С. Основи викладання українського народно-сценічного танцю. -К., 1995.
11. Станішевський Ю. П. П. Вірський. - К., 1962.

Додаткова література

1. Балог К. Танці Закарпаття. - К., 1986
2. Григор'єв П. Елементи рухів українського народного танцю. – К., 1961.
3. Гуменюк А. Народне хореографічне мистецтво України. -К., 1986.
4. Пасютинська В.М. Своєрідність Прикарпатської народно-сценічної хореографії - бойки, лемки, гуцули. К., 1978.
5. Уварова Н. Танці Полтавщини. - К., 1969.
6. Чуперчук Я. «Голубка» (Танці Прикарпаття у запису П.Сидоренко) -К., 1972.